

Årsplan–Langtidsperspektiv
2021-2025
Solhaugen barnehage SA

Solhaugen Barnehage

Med hjarte for borna

Innhold

Forord	3
Barn og barndom.....	5
Visjon og mål for Solhaugen barnehager SA	5
Barnesyn og læringssyn	6
Danning gjennom omsorg, lek og læring	8
Inkluderende barnehager og skole, forkortet til IBS	8
Overganger i barnehagen	10
Samarbeid og sammenheng med skolen	11
Fokus det siste året i barnehage.....	12
Oppsummering av overganger	14
Foreldremedvirkning	15
Samarbeid med andre instanser.....	17
Barnets stemme	18
Arbeid med psykososialt miljø.....	19
Evaluering	19
Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold.....	20
Kommunikasjon, Språk og tekst	21
Kropp, bevegelse mat og helse.....	22
Kunst, kultur og kreativitet.....	23
Natur, miljø og teknologi	24
Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	24
Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	24
Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	24
Antall, rom og form	26
Etikk, religion og filosofi	28
Nærmiljø og samfunn Nærmiljø og samfunn	29
Barnehagens digitale praksis	31

Forord

Solhaugen barnehage SA lager hvert år en Årsplan for barnehagens fokus og satsning inneværende år. Vi utarbeider årsplanen ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Strategisk kompetanseplan for Nordhordlands kompetanse region er et førende plandokument kommunale barnehager i ALVER kommune, der de private barnehagene er invitert til bygge sin kompetanseutvikling ut fra denne. Den beskriver framtidsperspektiver der opplæring må ta sikte på å ruste barn til for den fremtiden som kommer. Opplæringsarena må ha et sterkt fokus på grunnleggende ferdigheter som sosial læring, inkludering og livsmestring (s.5 i planverket). Solhaugen barnehage Sa vil tilpasse fokuset til rammeplanen og prioriteringer som eier formidler.

Årsplanverket til Solhaugen barnehagene er delt i to.

1.Årsplanen beskriver mål og aktiviteter for årets satsning og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen har et tidsperspektiv på 1 år og den følger barnehageåret.

2.Årsplan med langtidsperspektiv

Beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplan med langtidsperspektiv inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet. Årsplan med langtidsperspektiv har et tidsperspektiv på 4 år og trer i kraft fra 01.08.2021.

Vi er en foreldre eid barnehage og som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i vår barnehage får en god start på et livslangt læringsløp. Vi er opptatt av at personalet og barna skal ha gode muligheter for trygt, godt og utviklende læringsmiljø. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet og alle må dra i samme retning for å nå målene. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte. Langtidsplanen gir retning fram i tid og grunnsteinen for ny årsplan.

2020 fikk barna velge farge på inngangspartiene. De ville ha regnbue farge med rosa 😊

Siden 2019 har barnehagen fått frukttre i gave fra førskolegruppen. 2020 fikk vi epler

Barn og barndom

En god barndom skal være livet ut og for oss starter barnet på denne veien i Solhaugen barnehage. Her skal barn bli møtt av sensitive og omsorgsfulle voksne. Barn trenger varme og forståelsesfulle voksne rundt seg både hjemme og i barnehagen. *Barns tilknytning til foreldre danner den viktigste rammen rundt deres utvikling (jf.bok:Se barnet innenfra)*. Personalets relasjonskompetanse og vilje til å utvikle den vil være grunnmuren for barnet. Barnet skal bli møtt av voksen som setter ord på deres følelser og kan tolke deres kroppslige uttrykk for å utvikle seg som sosiale og kompetente mennesker. En god barndom starter med relasjonskompetente voksne som viktig for barnets tillit, trygghet og trivsel. Ansatte som ser det enkelte barn og samtidig tar ansvar for relasjonens kvalitet og samspillet er en særlig viktig kvalitet ved å gi barn en god start. Alle barn skal oppleves å bli likt og at vi gleder oss til være sammen med barnet. Barn gjør så godt de kan, og det er vår jobb i samarbeid med foresatte å hjelpe barnet på vei til en god og sunn utvikling jf. livsmestring. Dette danner grunnlaget for vår visjon: *Med hjarte for borna!*

Visjon og mål for Solhaugen barnehager SA

Visjon – Med hjarte for borna

I Solhaugen barnehage med «hjarte for borna» skal barn få oppleve skaperglede, undring og utforskertrang. Barna sine øyeblikk av glede, undring og begeistring over små hendelser, og små hverdagsopplevelser skal bli tatt vare på. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser. I Solhaugen barnehage skal vi ha trygge, glade, aktive og engasjerte barn. Barna skal få oppleve en inkluderende praksis, der alle skal få oppleve at de er betydningsfulle for fellesskapet.

Verdier

Rammeplanen viser til et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *anerkjennelse, respekt, inkludering og se barnet*. Verdierne i formålsparagrafen gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.

Mål

Retning for Solhaugen barnehagen gjennom rammeverket vil være:

Inkludering og Livsmestring – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Barns livsverden er leken. Gjennom lek læres og utvikles barnet i samspill med andre. Leken har en egenverdi i barns barndom. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende.

Solhaugen barnehage skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever inkludering, vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Barnets "stemme" blir møtt gjennom sine uttrykk, sin undring, utforskertrang og medvirkning
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin sosiale kompetanse, språkkompetanse, og sin matematiske kompetanse.

- Søke
- Kunne
- Handle
- Mestre
- Føle

Barnesyn og læringssyn

Barnehagens samfunnsmandat:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg, lek, læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Rammeplanen sitt barnesyn ser på barnet som subjekt. Barna er aktivt deltakende i sin egen utvikling og læreprosess. Barndommen har en egenverdi. Barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barns utvikling. Viktige verdier er å møte barnas behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse. Barna skal sikres å ta del i fellesskapet og medvirke i barnehagens daglige virksomhet.

Barna opplever, erfarer og sanser innenfra gjennom kropp, følelser og sinn. I tillegg til at barnet blir sett, trenger det samspill med voksne som forsøker å forstå barnets eget perspektiv. Rammeplanens sosialkonstruktivistiske læringssyn ser på kunnskap og kompetanse som et indre forhold som blir skapt i møtet mellom individet og omgivelsene. Det er barnet selv som skaper mening og innhold i sine erfaringer. Gjennom at vi tilrettelegger leke- og læringsmiljøet og deltar i barnas aktiviteter sikrer vi at rammeplanens målsettinger blir ivaretatt.

Mål: Barnehagen skal fremme læring

Hva legger vi i læring- Personalet:

- Legger til rette for stimulerende miljø som støtter opp om barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre
- Introducerer meningsfulle tema, fenomen, materialer og redskaper som bidrar til samhandling
- Anerkjenner barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær
- Legge til rette for at barna får undersøke, oppdage, forstå sammenhenger, utvide perspektiver og får ny innsikt
- Bidrar til et læringsfellesskap der barna medvirker og er aktive i egen og andres læring

Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse innebærer et systematisk og målrettet arbeid med formålsparagrafens verdier. Der de ansatte i barnehagen reflekter og blir bevisst sin verdier holdninger, handlinger i sitt arbeid med barn. Å ha ansatte som er bevisst og villig til å utvikle sin relasjonskompetanse er en forutsetning for å skape det gode grunnlaget for barns optimale utvikling. Kvaliteten på pedagogisk relasjonskompetansen er avhengig av de ansattes bevisste holdninger, verdier, barnesyn, læringssyn og handlinger. Det stilles krav til profesjonsbevissthet og etikk. De ansatte møter enkeltbarn og barnegruppe, der barn tas på alvor og blir lyttet til. I den atmosfæren av varme, å bli lyttet til, anerkjent blir barna motivert for læring, og utvikler tillit til seg selv og andre.

Relasjonsarbeidet er grunnlaget for alt arbeid som skjer i barnehagen.

- Syn på barnet-personalet ser på barna som subjekt.
- Foreldre er de viktigste personene for barnet, men barnehagepersonalet er også viktig.
- Vi legger vekt på indre anerkjennelse som er en forståelse og akseptering av følelser.
- Vi formidler en omsorgsfull grensesetting, fordi *hvordan* vi utfører dette på er avgjørende for kvaliteten i relasjonen.
- Personalet er bevisst på hvordan relasjonen er mellom de voksne da det skaper forutsetning for relasjonen til barna.

Mål: Barns læring gjennom medvirkning

I barnehagen skal barna møte et kompetent personale som møter hvert barn på en likeverdig måte. Barna skal møtes med en forståelsesfull og inkluderende holdning som til enhver tid er til det beste for barnet.

I barnehagen praktiseres verdiene, *anerkjennelse, respekt, inkludering og se barnet*. Verdiene er en styrende ramme for væremåten til personalet. Verktøy som International Child Development (ICDP)

De Utrolige Årene (DUÅ) Cirkel og Security (COS) støtter opp om verdiene, og er nyttige samspills veiledere for å bevisstgjøre personalets handlinger.

Ser barnet:

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

Hva legger vi i verdien - Se barnet? -Personalet:

- Bøyer seg ned til barnas høyde og ser vennlig på barnet
- Viser interesse med en lyttende væremåte og har blikkontakt
- Ser barns behov for lek, omsorg, hjelp, støtte, trøst og utfordring.
- Følger barns initiativ og tolker kroppsspråket
- Er sammen med barnet i lek og aktivitet
- Tar ansvar for å skape relasjon og gode samspillsarenaer med alle barn
- Bekrefter barns følelser, og har en anerkjennende kommunikasjon
- Er trygge voksne som lager gode atmosfærer basert på omsorg, inkludering, glede og humor
- Voksne som gir barnet opplevelse av å bli likt/glad i/

Med hjerte for borna (varme):

«Vi gir barnet tillit, trygghet og omsorg. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet ved å være Klok, Sterkere og God (COS).»

Hva legger vi i verdien varme: Personalet:

- Møter barnet på deres egne premisser.
- Viser omsorg for hverandre og barna.
- Viser godhet og raushet, og legger opp til samspill og nære relasjoner.
- Viser positive handlinger for hverandre.
- Er genuint interessert i barnas ve og vell ved å vise nestekjærlighet.
- Møte barna som viser hele sitt følelsesregister på en respektfull og rolig måte.
- Den voksne leder barnet igjennom sine følelser
- Setter ord på følelser sammen med barna.
- Viser glede når barn og foreldre kommer til barnehagen- og ønsker de velkommen med å si hei og navnet, kjekt å se deg, flott at du kom til oss, vi har ventet på deg m.m.

Inkluderende:

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap. Samt opplevelsen av å være betydningsfull for andre»

Hva legger vi i verdien inkluderende: -Personalet:

- Legger til rette for at alle barn har venner i barnehage
- Legger til rette for samarbeid, hjelpsomhet og gleden av å dele med andre.
- Legger til rette for å gi barn like muligheter ved å fremme likeverd og likestilling.
- Ser, hører og oppmuntrer alle barna til å delta i fellesskapet og i alle aktiviteter i barnehagen. Tar initiativ til lek, legger til rette for og er med i leken.
- Skape en inkluderende praksis gjennom universelle tiltak som fremmer god utvikling for alle barn.

Danning gjennom omsorg, lek og læring

Omsorg: Barnehagen legger til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet: Ivaretar barnas behov for fysisk omsorg og psykisk omsorg. Sørger for at barna opplever trygghet, tilhørighet og trivsel. Møter barna med en genuin interesse for deres ve og vell. Vi er lydhøre og sensitive for barna uttrykk, og hjelper dem til å sette ord på følelser.

Lek: Har en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi anerkjennes. Leken er en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både inne og ute. Barnehagen starter, verner og videreutvikler lek. I leken skal barna oppleve glede, humor og spenning. Samt å oppleve av å være en del av fellesskapet.

Læring: Skapes igjennom barns uttrykksmåte, interesser og initiativ i samspill med omgivelsen. Barn lærer best i fellesskap med andre. Læring skapes i opplevelsen av mestring, gjennom å *kunne, ville og handle*. Vi må gripe barns nysgjerrighet og undring i hverdags øyeblikkene.

Inkluderende barnehager og skole, forkortet til IBS

Utviklingsprosjektet IBS er et samarbeid med Alver kommune, der Solhaugen barnehage har valgt å delta.

Solhaugen sitt hovedmål er: *Gjennom gode holdninger og handlinger skal de voksne sikre et inkluderende leke- og læringsmiljø for alle barn.*

Alver kommune sine målsettinger

Aktuelle overordna sektormål

For barnehagen:

- Alle har eit godt og inkluderande leike- og læringsmiljø
- Dei tilsette i kunnskapssektoren har høg kompetanse

For grunnopplæringa:

- Dei tilsette i kunnskapssektoren har høg kompetanse

Formål med Inkluderande barnehage- og skulemiljø

- Styrkje barnehage, skule og eigar sin kompetanse i å skape og oppretthalde gode barnehage- og skulemiljø
- Styrkje barnehage, skule og eigar sin kompetanse i å førebyggje, avdekkje og handtere mobbing og andre krenkingar
- Styrkje barnehage, skule og eigar sin regelverkskompetanse og pedagogiske kompetanse
- Styrkje barnehage, skule og eigar sin kompetanse i å drive kvalitetsutvikling lokalt

Kommunale mål for arbeidet i IBS

- Sikre praksis som ivaretar lovkrav
- Fremje heilskapleg tenking og gode system for heile løpet knytt til felles kunnskapsgrunnlag, felles språk, systematisk arbeid og samanheng læring/læringsmiljø
- Etablere hensiktsmessige og berekraftige strukturar for arbeid i profesjonelle fellesskap i og på tvers av barnehagar/skular

Effekt mål

Innan 2 år

- Stabil positiv utvikling når det gjeld auka trivsel
- Stabil positiv utvikling når det gjeld reduksjon av mobbing, vald, diskriminering og trakassering
- Tendens som tydar på mindre variasjonar i og mellom avdelingar

Innan 5 år

- Mot stabile resultat på eller over nasjonalt snitt når det gjeld trivsel
- Mot stabile resultat på eller under nasjonalt snitt når det gjeld mobbing, vald, diskriminering og trakassering
- Markert mindre variasjon mellom avdelingane

Hovedmål for prosjektet

Solhaugen barnehage har vi et hovedmål:

Gjennom gode holdningar og handlingar skal de vaksne sikre et inkluderande leke- og læringsmiljø for alle barn.

- Kunnskap om mobbing i barnehage
 - Kunnskap om ny lov barnehagens psykososiale læringsmiljø
 - Inkluderende praksis der allmennpedagogikken tar til seg spesialpedagogikken
- Dagtavle
Tegn til tale
Barnas valg
Små barnegrupper med leke og aktivitet
Månedspan med tegn/bilder- for at barn skal kunne lese/oppfatte hva som skal skje
- Barnehagen som forebyggende arena gjennom fokus på trivsel, lek og læring
 - Medvirkning: Barns stemme skal bli synlig i vår praksis gjennom barnesamtalen
 - Ansattes bevisst vilje til å utvikle sin relasjonskompetanse for å bidra til kvalitet i barnehagen

Overganger i barnehagen

Tilvenning i barnehagen

Det er avgjørende for barns trivsel og trygghet at oppstarten i barnehagen er god. Barnehagen skal i samarbeid med foreldre legge til rette for en god oppstart der nye relasjoner etableres.

Gode rutiner for oppstarten er viktig for å kvalitetsikre arbeidet. Disse må evalueres i samarbeid med foreldre, og deretter justeres og forbedres. Det er viktig at rutinene er fleksible og i endring alt etter hvor godt tilpasset de er for alle barn og familier. Foreldrene har tre dager disponibelt til oppstarten i barnehagen, og noen ganger har foresatte mulighet for lengre tid til tilvenning. Barnehagen oppfordrer foreldre til å bruke god tid, og at barna har kortere dager i barnehagen den første tiden, også etter de tre første dagene.

Personalet legger opp til følgende:

Møte for nye foreldre: Inviterer til møte i juni for «nye» foreldre. På møtet informerer styrer om en rekke viktige forhold som gjelder vår barnehage, og om samfunnsmandatet til barnehagen. Samt hva det vil si å ha barn i en foreldreeid barnehage. Foreldre møter sine respektive pedagogiske ledere, og får omvisning på aktuell avdeling. Det utdeles skriftlig informasjon og samtykke skjema på diverse forhold som berører barnet i barnehagen ligger på KidPlan. Tilgang til KidPlan blir gitt, og vi viser bruken av Kidplan.

Oppstartsamtale: Vil bli gjennomført før eller rett etter barnet begynner. Pedagogisk leder vil invitere til en oppstartsamtale før barnet begynner, der også tilvenning blir drøftet.

Kontaktperson: Barn og foreldre møter samme person den første tiden på avdelingen. Første dagen er barna i barnehagen en times tid. Der er personalet, foreldre og barnet sammen, og målet er å etablere en god relasjon. Barnet blir kjent med rom og materiell, og eventuelt et/flere andre barn. De yngste barna er som oftest helt i starten alene med foreldre og personale uten andre barn. Dette vurderes etter alder og modning. Vi vurderer hver dag i sammen med foresatte hvordan dagen har gått. Når barnet skal være alene i barnehagen for første gang ønsker vi at foresatte er tilgjengelig på mobile og i nærheten, slik at vi kan få fort tak i dem ved behov.

Gode rutiner og kontinuitet: At barnet møter faste voksne, en fast rytme og kontinuitet. Ansatte har lang erfaring og kompetanse på tilvenning og oppstart i barnehagen. Vi legger godt til rette for og tar individuelle hensyn for at barna skal bli trygge. Vi finner gode fleksible løsninger i tett dialog med foreldre. Når vi vet hvordan barna har det hjemme kan barnehagen legge til rette for gode overganger. Et godt samarbeid hjem-barnehage bidrar til at barna opplever kontinuitet, noe som bidrar til en større trygghet og trivsel. Det er viktig at foreldre spør oss om det de lurer på.

God kompetanse på tilknytningsteori: Personalet har en god kunnskap på hvordan vi arbeider med tilknytning i barnehagen. Vi har erfaring og kompetanse på hvor nær omsorg barna trenger, og hvordan vet vi at barna støttes til å bli trygge personer? Personalet skal være sensitive og varme voksne og er en god nummer to for mange barn. COS- Trygghetssirkelen danner et utgangspunkt for omsorg i barnehagen, og hjelper oss å skape trygghet, vise godhet, regulere barns følelser og hjelpe til i lek og vennskap.

- <http://www.tilknytningspsykologene.no/se-barnet-innenfra-2/>

- ICDP/ Dialog (samspillsverktøy) i møte med foreldre og barn:

En positiv oppfatning av og holdning til barnet. Omsorgsgivers forståelse av hvor viktig samhandlingen mellom barn og omsorgsgiver er for barnets utvikling, og omsorgsgivers oppfatning av seg selv som kompetent og mestrende. (Buf.dir. Håndbok for ICDP veiledere, 2016)

Programmet bygger på åtte tema for bedre samspill som brukes i all kommunikasjon med barna.

Besøk før oppstart: Foreldre kan når som helst ta kontakt med barnehagen for å avtale besøk før oppstarten i barnehagen. Ta en telefon, kom innom eller skriv en mail til barnehagen så ordner vi med et besøk. Det vil være lurt å bruke lekeplassen/ uteområdet til barnehage på ettermiddag og i helgen for at barnet skal bli kjent.

Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Overganger mellom avdelinger internt i barnehagen kan også være en sårbar periode i barns liv. Personalet skal sørge for at barnehage og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Personalet legger opp til følgende:

Gjennom året har barnehagen felles aktiviteter. Vi er sammen på tvers av avdeling i grupper, og gjennom ulike felles arrangement. For å sikre at barna blir trygge og skal glede seg til ny avdeling legges det ned et systematisk arbeid. Avdelingene ønsker barna velkommen med personlige brev. Foreldre får se avdelingen, og hilse på personalet før oppstart i august. Barna går på både spontane og planlagte besøk fra etter påske til ut juni. Besøkene skal sikre at barna får kjennskap til hva som skjer på ny avdeling gjennom ulike aktiviteter som måltid, lek, aktiviteter og ute lek.

Om våren tar vi stilling til hvor barna skal begynne om høsten, og gruppesammensetningen. Pedagogisk leder ser på barnegruppens sammensetting, relasjoner og vennskap er viktige vurderingskriterier. Til nå har vi samlet alle skolestartene i en gruppe, med og uten noen fireåringer, og resten på en mellomgruppe og til slutt de yngste. Det bestemmes av antall ledige plasser og alder dem som vil ha plass i Solhaugen og hvordan vi kan fordele barna i grupper som er best mulig for alle barn, og ansatte. Nå er det nedgang i søkertall og vi må gjerne være kreative i våre løsninger for å finne best mulige gruppesammensetningen.

Intern overføringssamtaler mellom de pedagogiske lederne, her blir relevant informasjon utveksles. I forkant har pedagogisk leder og foreldre snakket om hva som er viktig og relevant informasjon å dele med den nye avdelingen (jf. foreldresamtalen på våren).

Barna som skal begynne på stor avdeling har en markering på sine småbarnsavdelinger før de går ut i sommerferie. Det lages til en verdig og hyggelig sammenkomst med langbord og god mat. Dette skjer ofte i forbindelse med sommeravslutningen. Barnas minnebokperm følger barnet med til neste avdeling og ut barnehagelivet. Det blir en bok som inneholder bilder og minner fra tiden i barnehagen.

Skolestartene får også sin markering. Barna får ta avskjed med barnehagen på en god måte gjennom sommeravslutningen, sammen med sine foresatte. Barna underholder, og de blir takket av på en verdig måte. Alle får diplom og minner med seg fra barnehagetiden Barna få ta avskjed med barnehagen på en god måte.

Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehagen er en del av barns helhetlige læringsløp. Når barna begynner på SFO og skole skal de oppleve at det de har av erfaringer, kunnskap og ferdigheter har en verdi. SFO og skole skal bygge på det fundamentet barna har med seg fra barnehagen. Det er avgjørende at barnehage og skole har kunnskap om hverandre og kjenner til fag, arbeidsmåte og kultur.

Mål: Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole legger til rette for at barna får en trygg og god overgang til SFO og skole.

Å styrke sammenhengen mellom barnehage og skole er å legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar enkeltbarnets behov. Vi vil ivareta barnets læringspotensial, og samarbeide med skolen

slik at det bygges videre på de kunnskaper og erfaringer barnet har fra barnehagen. Barnehagen vil ha sitt særpreg, og skolen sitt. Det er likheter og forskjeller som vi skal ta vare på. Ved å kjenne til disse er vi bedre forberedt, og kan vektlegge sammenhengen og progresjonen i barnas læringsløp fra de begynner i barnehagen, og til de avslutter.

Vi har et samarbeid med skolen. Det er etablert treffpunkt som skal sikre barna en kontinuitet i overgangen det skjer mai-juni. Skolen har fadderklasser med et spesielt ansvar for førskolebarna.

Vi forbereder barna og legger til rette for at de kan glede seg til skolestart. Å snakke positivt om skolen er noe vi er bevisst på. De fleste barna går på Lindås skole, og barnehagen kjenner skolen godt. Den geografiske beliggenheten er også slik at det er lett å gå på spontane besøk.

Overføring av informasjon når det gjelder enkeltbarn skjer i nær forståelse med hjemmet med skriftlig samtykke. Dette er et tema som blir tatt opp på foreldresamtalen det siste året barnet går i barnehagen. Overføringskjema barnehage -skole fra Alver kommune blir brukt. Foresatte samtykker til at informasjon blir gitt skolen, med fokus på *til barnets beste*.

Fokus det siste året i barnehage

Det siste året før skolestart er leken er en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Å ha med seg humor, latter og glede gjennom vennskap og fellesskap opplever barna trivsel, trygghet som er gunstige betingelser for læring og utvikling. Det å undre oss og utforske sammen med barna er en arbeidsform, der det legges til rette for helhetlige læringsprosesser. Førskolebarna har ofte mye på hjertet, de kan og vet mye og lurer på mye rart. De er opptatt av eksistensielle spørsmål som døden, livet og naturenes fenomen. Rolleleken blir mer avansert, og de får mer interesse for regelverk. Det å ha erfaring med "Friminutt leker" vil kunne hjelpe barn til lek og være en del av fellesskapet i friminuttet. Sosial kompetanse er nøkkelen for trivsel i barnehagen, men også videre i skolen.

Sosial kompetanse handler om å kunne kommunisere og samhandle godt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen er sentral for at enkeltbarnet skal lykkes og trives, og for at det skal bli verdsatt som venn og likeverdig deltaker i samspillet med de andre barna. Et barn som samhandler godt med andre, kan både tilpasse seg fellesskapet og være en synlig deltaker som hevder sin plass. Forskning viser at barns evne til å etablere vennskap i stor grad henger sammen med den sosiale kompetansen deres. Sosial kompetanse består av et sett ferdigheter som naturlig inngår i en helhet i barnas samspill, for eksempel selvfølelse, empati, prososial atferd, selvhevdelse og selvkontroll. ([5. Sosial kompetanse \(udir.no\)](#))

Det er viktig at de eldste barna skal få kjenne at de glede seg til å begynne på skolen jf. Rammeplanen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen før de begynner der (Kunnskapsdepartementet, 2016).

I førskolegruppen jobber vi blant annet med skoleforberedende aktiviteter. Gjennom lek, opplevelser, barnets interesse og aktiviteter med tall og bokstaver vil barnas nysgjerrighet bli stimulert. Vi bruker høytlesing, rim og regler, tekstsaking, samtale, spill og eksperimentering. Vi stimulerer barnas glede over å kunne uttrykke seg med en positiv atmosfære. Barna blir også bedre til å vente på tur. Et av målene med førskolegruppen er å skape glede rundt skoleaktiviteter for å forberede barna til skolen.

I førskolegruppe jobber vi også med å utvikle barnas sosiale- og emosjonelle kompetanse. Selvregulering er viktig at barnehagen og forelder hjelper barnet til å utvikle.

Sosialt kompetente barn lykkes med å etablere positive sosiale relasjoner, og vil lykkes bedre i skolen.

Her er nøkkelbegrep vi jobber med og vil samarbeide med foresatte om:

- **Selvfølelse:** å oppleve egenverd, akseptere seg selv, kjenne seg akseptert, oppleve indre styrke og ha en positiv holdning til seg selv
- **Empati:** å ha forståelse for andres perspektiver, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk
- **Prososial atferd:** å ha positive, sosiale holdninger og å kunne utføre handlinger som å oppmuntre, bry seg om, vise omsorg, hjelpe til og dele med andre
- **Selvhevdelse:** å kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, våge å stå imot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang, delta uoppfordret og invitere andre
- **Selvkontroll:** å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser
Hentet fra 25.02.2021 [5. Sosial kompetanse \(udir.no\)](https://www.udir.no/5-sosial-kompetanse)

Tema som vi tar opp med førskolebarna er:

- Barnets stemme: hva ønsker de å lære mer om
- Kroppen min eier jeg
- Hvordan være en god venn
- Regellek, tåle å tape, akseptere regler, vente på tur, samarbeide
- Grønne tanker - glade barn, 4-7 år psykologisk førstehjelp til barn utviklet av vossingen Solveig Raknes. Metoden skal hjelpe barn til å lære å forholde seg konstruktivt til egne tanker.

Oppsummering av overganger

Eksterne overganger Ny i barnehagen	Interne overganger Fra avdeling til ny avdeling	Overganger til annen barnehage	Overgang til skolen
<p>Pedagogisk leder invitere foresatte til oppstart samtale før barnet er begynt.</p> <p>Anbefaler at barn og foreldre bruker uteområdet på fritiden før oppstart, for å bli kjent.</p> <p>Oppstart: kontaktperson og foresatte er sammen med barnet i barnehagen. Tilvenning er individuelt, og vi tilpasser det etter barnet.</p>	<p>Pedagogisk leder har samtale med foresatte, der de drøfte hva som er viktig å formidle videre til ny avdeling.</p> <p>Pedagogisk leder på de ulike avdelingen har samtale om barnet.</p> <p>Være på besøk på avdelingen som barnet skal overføres til, i god tid før.</p> <p>Barnesamtale, der barnet blir fortalt at det skal begynne ny avdeling og få tak i barnets meninger om det.</p>	<p>Foresatte må samtykke at barnehagene kan veksle informasjon om barnet, alltid med utgangspunkt i barnets beste.</p> <p>Alver kommune overføringsskjema kan brukes. Husk samtykke</p>	<p>Pedagogisk leder har samtale med foresatte, der de drøfte hva som er viktig å formidle videre til ny avdeling. Bruk av overføring skjema barnehage skole fra Alver kommune. Foresatte samtykker og blir enig om hva som skal formidles.</p> <p>Pedagogisk leder og lærer har samtale</p> <p>Besøk på skolen invitasjon fra skolen.</p> <p>Barn om har fått hjelp via § 19 a, starter vi samtaler og kontakt min. ett 1/2 år før skolestart. Foresatte deltar på møter med skolen, PPT og bhg.</p> <p>Barnets beste vil være i fokus.</p>

Foreldremedvirkning

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg, lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Rammeplanens samfunnsmandat, holdninger og verdier utgjør en forpliktende ramme for barnehagens foreldresamarbeid og foreldrenes medvirkning. Med barnets beste som grunnlag skal dette samarbeidet støtte barnets utvikling.

Foreldre og barnehagen møter barnet i ulike kontekster og har forskjellig kunnskap om barnet. Barnehagen ser barnet i fellesskapet gjennom barnehagedagen. Felles refleksjon mellom hjem og barnehage bidrar til å få et mer helhetlig syn og opplevelse av barnets utvikling. Kommunikasjonen mellom hjem og barnehage ønsker vi skal være åpne basert på gjensidig tillit og konstruktiv dialog. Vi legger til rette for at vi utveksler nødvendig og viktig informasjon kontinuerlig, og at den daglige kontakten er spesielt viktig. Ingen sak er for liten til å drøfte med barnehagen. De ansatte er profesjonelle og skal ta foreldre sine innspill, både kritikk og ros på alvor.

Barnehagen tar initiativ til foreldresamtaler, møter og arrangement. Foreldre kan be om samtaler utenom de oppsatte tidene, og / eller for en uformell/ formell prat når det er behov for det. Gjennom disse initiativene vil foreldrene skal ha reell medvirkning i barnehagen.

FAU OG SAU inviteres til å delta i barnehagens planarbeid, noe som er viktig for å sikre god kommunikasjon, felles forståelse og gi et godt bidrag til barnehagens kvalitet.

Barnehagens arbeid med samarbeid:

Barnehageloven omtaler to begrep som er relevant i kontakten mellom barnehagen og foreldrene, forståelse og samarbeid. I forståelse menes gjensidig respekt og anerkjennelse. Med samarbeid menes regelmessig kontakt der informasjon og begrunnelser utveksles. Det daglige samarbeidet må bygge på gjensidig tillit og åpenhet.

Vi samarbeider med hjemmet ved daglig kontakt, foreldresamtaler, foreldremøter og samarbeidsutvalg. Barnehagen er foreldreeid og ideelt drevet og styret skal se til av vi driver til det beste for barna. Planverk (plan med langtidsperspektiv, årsplan og månedsplaner,) velkomstskriv, informasjonsskriv, nettsiden, telefonkontakt, KIDPLAN kommunikasjonsløsning, bilder vist på foreldremøter, brukerundersøkelser) er også verktøy som brukes i samarbeidet.

Daglig kontakt:

Foreldre og personalet har daglig kontakt når barna bringes og hentes i barnehagen. Gjensidig informasjon utveksles. Foreldre skal kunne stole på at de kan ta opp saker som opptar dem i forhold til barnet og barnehagen, selv om det skulle innebære kritikk. Personalet gjør det de kan for å være til stede for barn og foreldre når dere kommer og går. Både de som kommer og de barna som er kommet trenger nære voksne som er til stede rundt dem. Det er av stor betydning at foreldre informerer kontinuerlig om det som er viktig for barnet akkurat nå. Er det vanskelig fordi mange andre er rundt dere- eller dere ikke har tid der og da- ta gjerne en telefon i etterkant.

Foreldresamtaler:

Nye barn som begynner i barnehagen, får tilbud om en samtale kort tid etter oppstarten eller før. Foreldresamtaler er et viktig fora der foreldre kan medvirke til et best mulig innhold for barna i barnehagen. Det er et mål med møtet at samtalen er gjensidig forberedt. Her snakker vi om barnets utvikling generelt og samarbeidet hjem-barnehage spesielt og utveksler barnas synspunkt som har kommet frem i barnesamtaler. Førskolebarns får mulighet til å delta på samtalen.

Foreldreråd

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna, og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

FAU velges på høstens foreldremøte. To foreldre pr. avdeling. To FAU representanter velges inn i SU. FAU tar et ansvar for at tradisjonene som barnehagen har opparbeidet gjennom mange år blir gjennomført og satt i system. FAU fungerer også som initiativtakere og talspersoner på vegne av foreldrerådet i barnehagen

Forut/barnehagedagen arrangert av FAU samarbeid med barnehagen.

Sommerfest arrangert av FAU i samarbeid med barnehagen.

Fotografering arr. av FAU

Samarbeidsutvalg.

SU er sammensatt av foreldre, ansatte og eier.

Styrer møter representantene i Samarbeidsutvalget (SU) ca. 3 ganger pr. år. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Saker av viktighet forelegges SU. Drøfting av barnehagens ideelle grunnlag, årsplan, budsjett, driftsendringer, arealutnyttelse m.m.) Foreldre sikres medvirkning gjennom deltakelse i SU. Det står mer utfyllende i barnehagevedtektene om SU vedrørende saker og Su -leder sitt ansvar for å kalle inn til møter.

Foreldrerepresentantene i SU er styrets valgkomité, og har en viktig jobb før årsmøtet. Se barnehagevedtekter.

Foreldremøter:

Barnehagen inviterer til to foreldremøter pr. år ett pr halvår. Utenom dette kan vi i samarbeid med FAU arrangere foreldremøte og aktiviteter.

Utenom dette har styrer et eget møte med FAU representantene.

Samarbeid med andre instanser

For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for oppveksten og utviklingen til barna, samarbeider barnehagen med andre tjenester og institusjoner i kommunen. Både foreldre og barnehagen kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstanser. Ved samarbeid følger de ansatte føresegnene om teie- og opplysningsplikt i barnehagelova og anna regelverk.

Ressursteam:

Barnehagane organiserer ressursteam der pedagogisk personale kjem saman og legg fram og får rettleiing kring problemstillingar dei har på sin avdeling. Dette kan være problemstillingar knytt til barnegruppa eller kring einskildbarn. PPT deltek fast i ressursteama ein gong pr mnd. Helsesøster og barnevern kan bli inviterte eit par gonger pr år for å setje fokus på særskilde tema. Alle saker som blir drøfta i ressursteamet er anonymiserte. Ressursteama blir og nytta til opplæring innan einskilde tema for pedagogisk personale, og er eit viktig arbeid for å drive førebyggjande arbeid i barnehagen innan t..d. mobbing, utestenging, språkvansker mm.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta (PPT):

Den pedagogisk-psykologiske tenesta er sakkunnig instans ved tilråding om spesialpedagogisk hjelp. Dersom barnehagen ønskjer samarbeid om og hjelp til einskildbarn i barnehagen, må foreldra samtykkje. Foreldra skal trekkjast aktivt med i dette samarbeidet. Foresette kan uavhengig av barnehagen ta kontakt med PPT Alver ved behov.

Grunnskulen:

I samarbeid med skulen legg barnehagen til rette for overgangen frå barnehage til første klasse og eventuelt skulefritidsordning. Det skal skje i nært samarbeid med heimen. Viser til eigen plan for overgang bhg/skule.

Barneverntenesta:

Barnevernet er ein viktig samarbeidspart for barnehagen kring einskilde familier som er i ei vanskeleg situasjon, og for å gi råd og rettleiing til barnehagetilsette innan ulike tema som omhandlar møte med barn som er utsett for omsorgssvikt. Gjennom den daglege nære kontakten med born er dei tilsette i barnehagane i ein sentral posisjon når det gjeld å kunne observere og ta imot informasjon om omsorgs- og livssituasjonen til barna.

Alle tilsette i barnehage og skule har opplysningsplikt til barnevernet etter §22 i barnevernslova når det er mistanke om omsorgssvikt for eit barn. Meldeplikta følger av barnevernloven § 6-4 første ledd bokstav a.

Alle som jobber på ein skole og enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven §46) har både en oppmerksomhetsplikt og en opplysningsplikt til barnevernstjenesten.

Helsestasjonen:

Helsestasjonen har ansvar for å drive generelt førebyggjande og helsefremjande arbeid for å trygge oppvekstvilkåra til barna i kommunen.

Helsestasjonen skal kunne bidra med råd og rettleiing i samband med legemiddelhandtering i barnehagar og om smittevern. Vidare er helsestasjonen sentral når det gjeld å kartleggje den motoriske og språklege utviklinga til småbarn. Foreldre kan be helsetasjonen om retteling

Andre samarbeidspartnarar:

Barnehagen samarbeider med lokalsamfunnet for å gi barna varierte opplevingar og tilknytning til nærmiljøet. Eit godt samspel mellom barnehagen og skulen, kulturlivet, institusjonar, frivillige organisasjonar og kyrkjelydar kan gjere både barnehagen og lokalmiljøet rikare og bidra til å gi barnehagen lokal forankring.

Barnets stemme

Barnekonvensjonen art. 3 og art. 12, Grunnloven § 104 og forvaltningsloven § 17 gir alle barn en rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.

Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem. Dette gjelder uavhengig av alder eller forutsetninger. Utgangspunktet at barnet skal høres direkte, men barnet kan også høres gjennom objektive personer, foreldre, gjennom brev m.m. Det kan også tenkes at barnets stemme kommer tydelig nok frem i annen dokumentasjon. Barnet har ikke en plikt til å uttale seg. (Hentet: 0507.21 [4. Barnets beste og retten til å bli hørt \(udir.no\)](#))

I Solhaugen barnehage vil barnesamtalen være et viktig bidrag til barnets stemme. Barnesamtalen vil også danne grunnlag for foreldresamtalen. For de aller minste blir hverdagsfoto en fortelling/barnets stemme fra barnet brukt i samtale med foresatte. Videre vil de ansattes dialog med barna i hverdag og vurdering av det pedagogiske arbeidet med utgangspunkt i hva barn har sagt, vist, og fortalt. Planer kan endres fordi barn/barnegruppen viste oss ansatte vei. Det vil være en balansegang mellom barns medvirkning og barnehagens planer.

Styrer vil ha minimum 2-4 barnemøter i løpet av barnehageåret. Det representanter fra barnegruppen, drøfte for eksempel planer som ulike arr. innkjøp av leker, mat i barnehagen, vennskap/overganger ol. Det skrives referat fra møtet. Noen saker vil gå videre til FAU, SU og Styret. Barnets stemme er viktig å løfte frem for å få barnets interesser og synpunkter om barnehagen

Arbeid med psykososialt miljø

Forebygge, håndtere, stoppe og følge opp mobbing

Barnehagen har utarbeidet en egen handlingsplan for mobbing i barnehagen. Med utgangspunkt i nytt lovverk § 41 Nulltoleranse, §42 Aktivitetsplikt, §43 Skjerpet aktivitetsplikt trått i kraft 01.01.21. § 12 i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler omhandler psykososiale forhold.

Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

Alle barn skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap. Det handler om holdninger og handlinger. Barnehagen er gjennom lov om barnehager og barnekonvensjon forpliktet til å skape et godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø for alle barn. Alle barn skal oppleve forutsigbarhet, stabilitet og trygghet i møte med sensitive, varme og inkluderende voksne.

Barnehagen skal forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Å være bevisst at personalet er en rollemodell for mellommenneskelig samhandling er noe som kontinuerlig må reflekteres over. Ansatte i barnehagen skal være profesjonell og skal forebygge diskriminering og mobbing og hindre at uheldige handlingsmønstre får utvikle seg. De voksne i barnehagen skal ha kompetanse i å oppdage og håndtere mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre i barnegruppen, også mellom barn og voksne. Et tett og godt foreldresamarbeid er viktig for å skape trygge og gode relasjoner mellom barn og voksne i barnehagen.

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelser av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.

Evaluering

Brukerundersøkelse:

Formålet med undersøkelsen er å få tilbakemelding fra foresatte om deres opplevelser og erfaringer med barnehagen. Resultatet offentliggjøres på KIDPLAN og foreldre kan selv gå inn å lese. Denne danner grunnlag for en handlingsplan som beskriver bevarings- og forbedringsområder på utvalgte relevante områder.

Pedagogisk evaluering:

Barnehagen bruke ulike metoder for å refleksjon over sitt eget arbeid. Evaluering kan være på et individ nivå og et organisatorisk nivå. Hvor er jeg i forhold til ulike pedagogiske tema, og hva skal til at jeg løfter og utvikler meg i tråd med barnehagens satsning.

Barnehagen har Ståstedsanalyse og ulike veilednings verktøy som metode for å kunne evaluere. Spørsmål som: Gjort-lært lurt, og vurderingskrysset.

Evalueringen skal si noe om hvilke endringer som skjer i barnehagen og i hvilken grad disse endringene henger sammen med ny rammeplan. Den skal utforske implementeringen over tid og belyse hvordan rammeplanen som styringsdokument blir forstått.

Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Progresjon handler om fremskritt. Personalet i barnehagen har kompetanse på barns utviklings- og læreprosesser og de ulike tema i fagområdene. Personalet ser hele barns utvikling utfra et helhetlig læringsperspektiv. Barn skal oppleve mestring, utvikle kunnskap og nye ferdigheter gjennom opplevelser og erfaringer ut fra sitt ståsted. Å kunne stille nye og relevante spørsmål, og reflektere over disse er avgjørende for barnets livsmestring og livslang læring. Hvert barn er unikt og utvikler seg ulikt i forskjellig tempo. Personalets oppgave er å legge til rette for at enkeltbarnet får utfordringer som er tilpasset sitt mestringsnivå.

Når barnet starter i barnehagen, skal personalet bruke tid på å bli kjent med hele barnet. Det vil si barnets interesser, styrker, og ferdigheter. I den daglige kontakten med foreldre blir barnehagen godt kjent med hvordan barnet har det akkurat nå. På den måten vil personalet på en best mulig måte kunne tilrettelegge for barns utvikling. Barnehagen har en stor og variert utelekeplass og turterreng rett utenfor porten. I naturen kan barna få utfolde seg ut fra alder, modning og ferdigheter. I Solhaugen barnehage har vi nærhet til naturen og lokal kultur, som kirkebakken, bibliotek og Aslaug Lygra m.m. Ved å bruke lokale ressurser vil barna få en bedre tilknytning til bygden sin.

Personalet:

- Oppdager, følger opp og utvider det barna allerede er opptatt av. Det er motiverende for barna å få utforske det som engasjerer dem, og som oppleves lystbetont og meningsfullt. Når barna sitt initiativ og medvirker følges opp er dette det beste utgangspunkt for barns læring og utvikling.
- Bidrar til at barna opplever mestring, og legger til rette for at barna prøver noe nytt med gradvis og tilpasset vanskelighetsgrad.
- Har et bevisst forhold til progresjon ved å tilby tilpasset materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr.
- Legger til rette for leker, materiell og utstyr skal være tilgjengelig og godt presentert for barna.
- Sørge for at barna har et rikt utvalg av udefinert materiale som stimulerer fantasi, kreativitet og intellekt.

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Ut fra modning og alder vil det være progresjon i arbeidet.

Kommunikasjon, Språk og tekst

Å forstå, å forstå seg selv i verden og bli forstått. Språk i barnehagen er mye mer enn prat.

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Mål	Erfare ulike formidlingsmåter av tekster gjennom fortellinger, sang, rim og regler og eventyr	Erfare ulike formidlingsmåter av tekster gjennom fortellinger, sang, rim og regler og eventyr	Erfare ulike formidlingsmåter av tekster gjennom fortellinger, sang, rim og regler og eventyr
Tiltak	<p>Visuell stimulering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sang og musikk på ulike uttryksmåter <p>Eventyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bildebøker/pekebøker <p>Skrive aktivitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bli kjent med skriveredskaper. <p>Samtale i hverdagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Benevning av konkrete Coaching, den beskrivende samtalen Tegn til tale Følseshåndtering 	<p>Visuell stimulering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sang og musikk på ulike uttryksmåter og språk <p>Eventyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bildebøker m/ tekst konkreter <p>Skrive aktivitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bli kjent med skriveredskaper Begynnende interesse for bokstaver/rableskriving <p>Samtale i hverdagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Benevning av Konkreter, Coaching Tegn til tale Problemløsning Følseshåndtering 	<p>Visuell stimulering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sang og musikk på ulike uttryksmåter og språk <p>Eventyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bildebøker m/ tekst Konkreter Klare å lytte til en tekst uten bilder <p>Skrive aktivitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Interesse for bokstaver og tall Lekeskriving Kopiere tall og bokstaver <p>Samtale i hverdagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lage egne fortellinger Benevning av Konkreter, Coaching Tegn til tale Problemløsning Følseshåndtering

Nettressurser:

[Foredrag: Språklig mangfold \(udir.no\)](http://udir.no)

[Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat \(udir.no\)](http://udir.no)

[Barnehage – NAFO \(oslomet.no\)](http://oslomet.no) Nasjonalt senter for flerkulturelt opplæring

[Samtaleguide om barnets morsmål \(udir.no\)](http://udir.no)

[4 veier til godt språkmiljø \(utdanningsnytt.no\)](http://utdanningsnytt.no) [Med blick for språk i barnehagehverdagen |](#)

[Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](http://uis.no)

Litteratur: Skal vi leke en bok? Språktilegnesle gjennom bildebøker. Ingvild Alfheim & Cecilie D.Fodstad

Spørsmål til refleksjon

- Hvordan forstår vi språklig mangfold?
- På hvilken måte jobber vi med å være bevisste på at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen?
- Hvordan jobber vi med å invitere barna til å bruke språket aktivt?
- Har samtalen under måltidet eller i garderoben en viss varighet der den voksne følger opp det barnet sier med ny informasjon og nye spørsmål om temaet?
- Hvordan får barna uttrykke egne følelser, tanker og meninger gjennom ulike kommunikasjonsformer?
- Hvordan bidrar vi til at barna får improvisere og eksperimentere med rim, rytme, lyd og ord?

Kropp, bevegelse mat og helse

Barn skal oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse gjennom:

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Mål	Gjennom aktiv deltakelse skal barna sanse og skape med kroppen sin	Gjennom aktiv deltakelse skal barna sanse og skape med kroppen sin	Gjennom aktiv deltakelse skal barna sanse og skape med kroppen sin
Tiltak	<p>Psykisk helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fremme trivsel og mestring Trygghet inne og ute <p>Bevegelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Danne gode vaner Bli kjent med kroppen sin <p>Mat og helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynnende forståelse for matens opprinnelse <p>Hygiene: Begynnende forståelse for forebyggende tiltak – «rene hender»</p>	<p>Psykisk helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fremme trivsel og mestring Trygghet inne og ute Få kjennskap til menneskekroppen Utvikle bevissthet om egne og andres grenser Kjønnsidentitet <p>Bevegelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Danne gode vaner Bli kjent med kroppen sin <p>Mat og helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynne forståelse for matens opprinnelse og veien fra mat til måltid <p>Hygiene: Forståelse for forebyggende tiltak – «rene hender»</p>	<p>Psykisk helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fremme trivsel og mestring Trygghet inne og ute Få kjennskap til menneskekroppen Utvikle bevissthet for egne og andres grenser Seksualitet («kroppen min eier jeg»). <p>Bevegelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Danne gode vaner Bli kjent med kroppen sin <p>Mat og helse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynnende forståelse for matens opprinnelse er byggstein for kroppen <p>Hygiene: Forståelse for forebyggende tiltak – «rene hender»</p>

Nettressurser:

[Mat og måltider i barnehagen - Helsedirektoratet](#)

[Matjungelen – Barnehage](#)

[Snakke med barn](#) Som du er bekymret for

Spørsmål til refleksjon:

1. På hvilke måter kan vi legge til rette for mat- og måltidsaktiviteter som bidrar til samtaler, fellesskapsfølelse og deltagelse hos barna?
2. Hvordan kan vi gjennom mat- og måltidsaktiviteter støtte og berike barnas initiativ, sanseopplevelser, undring, kreativitet, lærelyst og tiltro til egne evner?
3. Hvordan kan vi gjennom mat- og måltidsaktiviteter støtte og berike barnas initiativ, sanseopplevelser, undring, kreativitet, lærelyst og tiltro til egne evner?

Kunst, kultur og kreativitet

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. Fantasi er en kilde til lek og læring evnen til å kunne forestille seg noe, særlig det som ikke finnes i virkeligheten. Denne evnen bruker en til å skape kunst, men også til å finne løsninger på problemer.

	1-3	3-4	5-6
Delmål	stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering.	stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering.	stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering.
Tiltak	<ul style="list-style-type: none">• Enkle sanger og bevegelses sang• Kjennskap til ulike materiell – sanseopplevelser• Begynnende kjennskap til nærmiljøets kulturarv	<ul style="list-style-type: none">• Sanger og bevegelses sang• Kjennskap til ulike formings materiell – ute og inne• Kjennskap til nærmiljøets kulturarv	<ul style="list-style-type: none">• Kunne synge lengre sanger• Kjennskap til ulike formings materiell – ute og inne• Bruke nærmiljøets til kulturarv/skatter aktivt

Nettressurser

[Sang og musikk - kan bidra til bedre språkutvikling - Vetuva \(udir.no\)](#)

[Film: Kreativitet \(udir.no\)](#)

Litteratur:

Rum, barn och pedagoger: om möjligheter och begränsningar för lek, kreativitet och, Svenska, Häftad, Eriksson, Sofia

Spørsmål til refleksjon

- Hvordan stimulerer vi barnas nysgjerrighet og undring?
- Drøft problemstillingen om prosess-produkt som blir løftet frem i filmen (0:40-1:04)
- Hvordan jobber vi med barns naturlige undring, lekenhet og fantasi?
- På hvilken måte legger vi til rette for å velge aktiviteter som gjør det mulig for barna å videreutvikle sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede?
- Hva gjør vi for å sikre at barna møter et mangfold av kulturelle og kunstneriske uttrykksformer?
- Hvordan anerkjenner og imøtekommer vi barnas tradisjonskultur og barnekultur?

Natur, miljø og teknologi

Vis, fortelle og samtale er innfallsvinkel til alt arbeid. Legge til rette for varierte opplevelser ute.

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Delmål	Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt
Tiltak	<p>Natur og miljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> Få bruke sansene: høre, lukte, smake, se og føle sine. Lytte til fugler, smake blåbær, kjenne på naturmateriale, kongler, pinner, steiner m. m Dyreliv på Lindås, maur, mus, ekorn, edderkopp, Planteliv <p>Bærekraftig utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> De tar del i å kaste ting på gjenvinningsstasjonen og samtale rundt det. Lære barna om dyrevelferd. Erfarer at vi ikke kaster boss i naturen. Voksne som gode rollemodeller. Vi plukker boss. <p>Teknologi:</p> <ul style="list-style-type: none"> App for fuglelyder, sopp, dyr, planter o.l. <p>Eksperimentering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaste stein/ting i vannet- flyte, synke, og lyden plopp Den første snøen, smelte, smake, kjenne, farge Rulle i gresset og vinden blåser i håret. 	<p>Natur og miljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppleve og få erfaringer med ulike årstider Dyreliv, fordype seg i en fasinasjon som barna har eks. skogmus, maur, skolopender, kaffebille mm. Planteliv, engkarse, rødkløver, bekkeblom, blåklokker, tusenfryd, løvetann, revebjelle, geiterams, + trær <p>Bærekraftig utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kjennskap og erfaring med resirkulering, som avfallstosering. Plukke søppel Matsvinn, eks bruke overmodne bananer. <p>Teknologi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynnende forståelse for bruk av IKT i hverdagen <p>Eksperimentering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynnende kjennskap til fysiske lover/natur. Demontere elektrisk apparat, og sorterte deler. Fenomen Vann, fryse, smelte, damp, vulkaner i sandkassen Skinke+ batteri hva skjer da? 	<p>Natur og miljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppleve og få erfaringer med ulike årstider Dyreliv Planteliv Herbarium Vi sår Sanke bær, plommer, epler bringebær, rognebær og hyllebær <p>Bærekraftig utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kjennskap og erfaring med resirkulering og Forming av gjenbruksmateriale ute og inne Forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen. Plukker boss <p>Teknologi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ta del i prosessene i bruka av informasjon som bilder på KIDPLAN, IPAD, apper der en lærer ting, ulike måter å tilberede mat på ute <p>Eksperimentering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Begynnende kjennskap til fysiske lover/naturfenomen. Støtte opp under barns undring over planeter, stjerner, månen, solen-lys og varme,

Nettressurser:

[Film: Resonnering \(udir.no\)](#)

[Pedagogiske ressurser for arbeid med ny rammeplan – Anne Nakken on Vimeo](#) [Flytende fysikk i barnehagen - Vetuva \(udir.no\)](#)

Litteratur: Med himmelen som tak, Ellen Holst Buaas, universitetsforlaget.

Sprøsmål til refleksjon

- Hvordan legger vi til rette slik at alle barn kan få bruke naturen som arena for lek, utforskning, undring og læring?
- Hvilke muligheter for gode naturopplevelser følger de ulike årstidene?
- På hvilken måte gir vi barna kjennskap til naturen slik at de kan utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen?
- Hva gjør vi for å gi barna kjennskap til og kunnskap om dyr og dyreliv?
- Hvordan legger vi til rette for at barna får delta i aktiviteter som gir dem mulighet til å utforske naturen og naturens mangfold?
- Hvordan utforsker og eksperimenterer vi med teknologi og naturfenomener sammen med barna?
- Hvordan jobber vi med bærekraftig utvikling i vår barnehage?

Antall, rom og form

Få øye på *antall, rom og form* i hverdagen

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Mål	Barna skal gis rom for å utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur.	Barna skal gis rom for å utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur.	Barna skal gis rom for å utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur.
Tiltak	<p>Barnets stemme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi rom for undring i hverdagen sammen <p>Matematiske faguttrykk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksne som bruker matematiske faguttrykk <p>Antall, form og rom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Møter tall visuelt og med språket • Tallrekken 1 til 10 er • Få mulighet til å sortere / klassifisere med ulikt materiell • lære seg å bruke sansene (sansestimulering; føle, kjenne og ta på). Sandkassen; sile/tømme • lære seg å kjenne sirkel / firkant bli kjent med begrep stor / liten, lang / kort • Finne plassen sin i garderoben, matbordet; Bruke begrep: foran, bak, over og under • Orienter seg i barnehagen og vite hvor rommene er • Bruk av enkle rim, regler og eventyr • Høydemåling av barna 	<p>Barnets stemme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi rom for undring i hverdagen sammen <p>Matematiske faguttrykk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksne som bruker matematiske faguttrykk. Støtte i resonnering <p>Antall, form og rom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna er med å lage mat og dekker bord, vi måler, veier og teller • Pulse, fargelegge • Ulikt konstruksjonsmateriale tilgjengelig på avdelingen • Barna finner ulike former ute i naturen og inne i barnehagen. • Vi setter ord på ulike former sammen med barna, sirkel, kvadrat, firkant, rektangel etc • Barna sorterer etter størrelse, farge og form • Barna leker enkle regelleker, bro bro brille, Bjørnen sover • Barna blir kjent med kalender, årstid og merkedager- rom og tid 	<p>Barnets stemme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi rom for undring i hverdagen sammen <p>Matematiske faguttrykk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksne som bruker matematiske faguttrykk. Støtte i resonnering, få prøve ut sine ideer <p>Antall, form og rom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna er med å lage mat og dekker bord, vi måler, veier og teller • Pusle, fargelegge • Ulikt konstruksjonsmateriale tilgjengelig på avdelingen • Barna finner ulike former ute i naturen og inne i barnehagen. • Vi setter ord på ulike former sammen med barna, sirkel, kvadrat, firkant, rektangel etc • Barna sorterer etter størrelse, farge og form • Barna bruker ulikt verktøy som hammer, sag og spriker- måler og beregner, erfarer problemløsning i små byggeprosjekt. • Regelleker, stafetter og ulike konkurranser (som fotballturnering)

	<ul style="list-style-type: none"> • Puttekasse, ulike leker med form, farge og ulike størrelser • Bursdager • Ulike former vi har rundt oss; stjerne, blomst mm 		<ul style="list-style-type: none"> • Barna blir kjent med kalender, årstid og merkedager- rom og tid
--	---	--	---

Nettressurser:

[Et matematikkeventyr - Vetuva \(udir.no\)](#)

[Pedagogiske ressurser for arbeid med ny rammeplan – Anne Nakken on Vimeo](#)

[Film: Resonnering \(udir.no\)](#)

[Hei matematikk - 8 steg til meir matematikk i barnehagen - Vetuva \(udir.no\)](#)

<https://www.matematikkenteret.no/l%C3%A6ringsressurser/barnehage/antall-rom-og-form-med-de-yngste-barna>

Litteratur:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/temahefte/temahefte-om-antall-rom-og-form.pdf>

Spørsmål til refleksjon:

1. Hvordan kan vi jobbe med å stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning?
2. Hvordan legger vi til rette for at barn får matematiske erfaringer gjennom lek?
3. Hvordan jobber vi med bruken av matematiske begreper aktivt med barna?
4. På hvilken måte legger vi til rette for at barna får oppdage matematikk i dagliglivet ved selv å være skapende og kreative?
5. Hvordan legger vi til rette for at barna får resonnere og søke ulike løsninger i lek og aktiviteter?

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger.

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Mål	Kjennskap til meg selv og andre.	utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.	utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.
Tiltak	<ul style="list-style-type: none">• Bidra med veiledning slik at barna lærer hvordan de skal være mot hverandre og vise empati• Vi skal være gode rollemodeller for barna• Sette navn på følelser og forsterke positive handlinger• Ha tema om meg selv/familien min jf. identitet	<ul style="list-style-type: none">• Vi skal bidra til at barna lærer å mestre sosialt samspill med andre barn og voksne• Vi skal være gode rollemodeller for barna• Vi skal lære barna om empati og medmenneskelighet• Ta opp temaer som handler om vennskap og sosial kompetanse i samlingsstund	<ul style="list-style-type: none">• Vi skal bidra til at barna utvikler toleranse, respekt og interesse for hverandre ved å være aktive voksne som samtaler med barna• Vi skal være gode rollemodeller for barna• Ha fokus på hvordan en kan være en god venn for hverandre• Ha tema om identitet og ulikheter for å skape positiv interesse for hverandre. Kroppen eier jeg , tema

Nettressurser:

[Barnekonvensjonen \(udir.no\)](http://udir.no)

Litteratur: FILOSOFI OG ETIKK I BARNEHAGEN. Øyvind Olsholt, Ariane B. Schjelderup, Cappelen Damm

Spørsmål til refleksjon

- Hvordan bidrar vi til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre?
- På hvilken måte legger vi voksne til rette for aktiviteter med rom for filosofiske spørsmål og undring sammen med barna? Hva gjør vi for å gi barna kunnskap om at mangfoldet er en berikelse for fellesskapet i barnehagen?

Nærmiljø og samfunn Nærmiljø og samfunn

Barna skal bli kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Mål	Få innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn.	Få innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn.	Få innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn.
Tilta k	<p>Barnets stemme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ta utgangspunkt som barna er interessert i • Vise familie bilde <p>Nærmiljø/ Samfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blir kjent med Brannstasjonen, • kirkeparken, gravplassen, • korte turer i ulike typer terreng i nærheten, Solhaug-åsen, • Butikken; Lindås senter, Gjenvinningsstasjonen, Gården i nærheten av bhg (Fanebust Allee`) • Fanebustgarasje • brannvernuke <p>Kulturelt mangfold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til Familien min og andre på gruppen • Kjennskap til kultur gjennom samens uke • Ulike nasjoners flagg synlig • Morsmålsuke, bruke barns nasjonalitet • Sanger/fortellinger fra andre land <p>Forut -aksjon</p>	<p>Barnets stemme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppmuntre til å fortelle meg selv • Barnesamtalen • Erfaring med demokratiske prosesser • Barnemøte <p>Nærmiljø/ Samfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med Lindås i fortid og nåtid. • Kjennskap bygg og personer har fått betydning for Lindås eks, • Aslaug Laastad Lygre, Katarina Saltnes m.m • Gammeskogen, Den magiske skogen, lekeplasser i, fotballbanen, nærområdet, • 17-mai til Lindås bu -og service senter, biblioteket, Kirkebesøk, • Brannvernuke <p>Kulturelt mangfold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til Familien min og andre på gruppen • Kjennskap til kultur gjennom samens uke • Ulike nasjoners flagg synlig 	<p>Barnets stemme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppmuntre til å fortelle meg selv • Barnesamtalen • Erfaring med demokratiske prosesser • Barnemøte • Delta på samtale med foresatte <p>Nærmiljø/ Samfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med Lindås i fortid og nåtid. • Kjennskap bygg og personer har fått betydning for Lindås eks, • Aslaug Laastad Lygre, Katarina Saltnes m.m • Gammeskogen, Den magiske skogen, lekeplasser i, fotballbanen, nærområdet, • 17mai til Lindås bu -og service senter, biblioteket, Kirkebesøk, • Luciatog i bhg, og til Lindås bu-og service senter, • Gjenvinningsstasjonen ansvar for å gjenvinne • Kolåstoppen, Haukåsskolten, Vardetangen • Brannvernsuke • Bruke idrettshallen • Tur til skolen <p>Kulturelt mangfold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til Familien min og andre på gruppen • Kjennskap til kultur gjennom samens uke

		<ul style="list-style-type: none"> • Morsmålsuke, bruke barns nasjonalitet • Sanger/fortelling er fra andre land <p>Forut -aksjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike nasjoners flagg synlig • Morsmålsuke, bruke barns nasjonalitet • Sanger/fortellinger fra andre land <p>Forut -aksjon</p>
--	--	---	--

Nettressurser:

[Vil lære barna hjertespråket - Vetuva \(udir.no\)](#)

[Barnekonvensjonen \(udir.no\)](#)

[Barnekonvensjonen - regjeringen.no](#)

[Barnekonvensjonen i saksbehandlingen \(udir.no\)](#)

[Å se barn som subjekt - noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage - regjeringen.no](#)

Litteratur:

Minner om Lindås i fortid og notid, av Karstein Stene

Spørsmål til refleksjon:

1. Hva kan vi trekke frem fra vårt nærmiljø, lokalhistorie og lokale tradisjoner som er relevant for barna å kjenne til?
2. Hvordan kan vi gi barna begynnende kjennskap til menneskerettighetene og spesielt barnekonvensjonen?
3. Hvordan legger vi til rette for å gi alle barn like muligheter?
4. Hvordan ivaretar vi barns medvirkning i vår barnehage?
5. Hvordan ivaretar vi at alle barn får innflytelse i sin hverdag her hos oss?
6. Hvordan bruker vi barnas erfaringer og synspunkter når vi vurderer barnehagens planer og arbeid?
7. På hvilken måte kan vi legge til rette for at barna får kjennskap til ulike tradisjoner, levesett og familieformer?

Barnehagens digitale praksis

	1-3 år	3-4 år	5-6 år
Delmål	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring.	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring.	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Bidra til begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier og dømmekraft
Tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet være aktive sammen med barna ved bruk av digitale verktøy • Visualisere pedagogiske tema, sanger, rim/regler, gjenkalling av hverdagen ved bruk av bilder. • Enkle pedagogiske spill • Foresatte må samtykke til bildebruk. Ivareta barnas personvern 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet være aktive sammen med barna ved bruk av digitale verktøy • Visualisere pedagogiske tema, sanger, rim/regler, gjenkalling av hverdagen ved bruk av bilder. • Pedagogiske spill • Spørre barnet om det kan bli tatt bilde av for å ivareta barnas personvern • Bruk av digitalt utstyr til finne ut av ting 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet være aktive sammen med barna ved bruk av digitale verktøy • Visualisere pedagogiske tema, sanger, rim/regler, gjenkalling av hverdagen ved bruk av bilder. • Pedagogiske spill • Bruk av digitalt utstyr til finne ut av ting, • Spørre barnet om det kan bli tatt bilde av for å ivareta barnas personvern. • Skille mellom teknikk og virkelighet.

Nettressurser: [Du Bestemmer | yngre barn | bilder av barn](#)

Litteratur: krativ bruk av digitale verktøy, Cathrine Fragrelle Darre, fabokforlaget

Spørsmål til refleksjon:

- Hvordan legger vi til rette for at barna kan utforske, leke og lære ved bruk av digitale verktøy?
- Hva legger vi i begrepet digital dømmekraft og hvordan utøver vi dette i vårt arbeid?
- Hvilke verktøy og ressurser har vi i vår barnehage som kan brukes i den digitale praksisen?
- Hvordan utøver vi digital dømmekraft i vårt arbeid?
- Hvordan arbeider vi for å ivareta personvernet til barna, personalet og foreldrene?
- Hvordan legger vi til rette for at barna kan være kreative og skapende gjennom digitale uttrykksformer?